

Research on the Principles of Thai - Chinese Legal Translation

Under the Theory of Pragmatics

การศึกษาหลักการแปลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีน ตามทฤษฎีวิจัยปฏิบัติศาสตร์

Pan Lei

พาน เทสย

Chatuwit Keawsuwan *

จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ

Kanokporn Numtong

กนกพร นุ่มทอง

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author**

e-mail: fhumcwkw@ku.ac.th

Received 10-05-2022

Revised 27-07-2022

Accepted 03-10-2022

Abstract

Objectives: This research aims to study the principles of translating the criminal law of Thailand into Chinese with the theory of pragmatics in order to create some guidelines for legal translation from Thai to Chinese.

Methods: The researcher conducted a study on the translation of Thailand's criminal law into Chinese based on the study of concepts, theories, and related research, as well as translating the Criminal Code BE 2499 by using the theory of pragmatics as the main theory.

Results: The results showed that the translation of the criminal law of Thailand into Chinese has unique features. To optimize the translation and to promptly and accurately assist those involved in the process of justice, this article proposes five principles of translating criminal law from Thai into Chinese: 1) the principle of choosing unified technical terminology 2) the principle of maintaining correctness and accuracy of translation 3) the principle of clarifying the translation 4) the principle of maintaining the equality of the legal power of translation, and 5) the principle of the translators being the medium in the justice process. The results of this study can also be applied to other types of law. In legal translation, the translator needs to have specialized knowledge and must have good command of both the source and target language. The translator must constantly strengthen their legal vocabulary to ensure that the translation is of the highest quality.

Application of this study: The results of this study contribute to the body of knowledge on translating legal works from Thai to Chinese. There are not many studies on this topic. The findings from this research can be further developed and used as guidelines for studying and translating other legal works from Thai to Chinese.

Keywords: Principles of translation, Criminal law translation, Thai – Chinese translation, Pragmatics.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาหลักการแปลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีนผ่านทฤษฎีวิจัยปฏิบัติศาสตร์ เพื่อสร้างแนวทางสำหรับการปฏิบัติการแปลเชิงกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

วิธีการศึกษา: ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการแปลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีนจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการลงมือปฏิบัติแปลประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 โดยอาศัยทฤษฎีวิจัยปฏิบัติศาสตร์เป็นทฤษฎีหลักในการดำเนินการศึกษา

ผลการศึกษา: ผลการศึกษพบว่า การแปลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีนมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เพื่อให้การแปลเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถให้การช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมให้รวดเร็ว ถูกต้องและชัดเจน บทความวิจัยนี้จึงได้เสนอหลักการแปลกฎหมายอาญาจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ทั้งสิ้น 5 ข้อ ดังนี้ 1) หลักการเลือกใช้คำศัพท์เฉพาะทางให้เป็นเอกภาพ 2) หลักการรักษาความถูกต้องและความแม่นยำของสำนวนแปล 3) หลักการสร้างความชัดเจนของสำนวนแปล 4) หลักการรักษาความเสมอภาคของอำนาจกฎหมายของสำนวนแปล และ 5) หลักการของผู้แปลในฐานะสื่อกลางของกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษานี้ยังสามารถประยุกต์ใช้กับกฎหมายประเภทอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ ในการแปลเชิงกฎหมาย ผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้เฉพาะ

ด้านและมีความสามารถทางภาษาที่ดีทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง โดยผู้แปลจะต้องหมั่นเสริมสร้างคลังคำศัพท์ทางกฎหมายเพื่อให้การแปลมีคุณภาพสมบูรณ์สูงสุด

การประยุกต์ใช้: จากผลการศึกษาข้างต้นก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการแปลงานทางกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ซึ่งยังมีงานในลักษณะดังกล่าวปรากฏอยู่ค่อนข้างน้อย โดยข้อค้นพบจากวิจัยนี้สามารถที่จะนำไปต่อยอดและเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการศึกษาและแปลงานด้านกฎหมายอื่น ๆ จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

คำสำคัญ: หลักการแปล การแปลกฎหมายอาญา การแปลไทย-จีน ทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์

บทนำ

ปัจจุบันในประเทศไทยมีการแปลเอกสารทางด้านกฎหมายเป็นภาษาจีนจำนวนมาก เช่น กฎหมายอาญาแห่งประเทศไทย ฉบับแปลภาษาจีน ของ Wu (2004) กฎหมายแพ่งและพาณิชย์แห่งประเทศไทย ฉบับแปลภาษาจีน ของ Zhou & Xie (2013) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ "จีนศึกษา: กฎหมายไทย: แปลภาษาจีน" ของ Khotchaseeni & Chinthanom (2018) และคู่มือการใช้ภาษาจีนกลางในราชการศาล (คดีอาญา) เล่มที่ ๑ ของ Office of International Affairs, Courts of Justice (2021a) เป็นต้น อันเนื่องมาจากมีชาวจีนจำนวนมากเข้ามาดำเนินชีวิตในประเทศไทย จึงมีโอกาสเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา เช่น ความผิดในทรัพย์สิน ความผิดในร่างกายและชีวิต จากการรายงานสถิติการใช้ล่ามในคดีอาญาของ Office of International Affairs, Courts of Justice (2021b) เห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา สถิติการจัดหาล่ามภาษาจีน ปีงบประมาณ 2553-2563 มีทั้งหมด 1,641 ครั้ง จึงเห็นได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนมีความสำคัญอย่างมากต่อการศึกษา

การแปลเอกสารด้านกฎหมายจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง เป็นการปูพื้นฐานตั้งแต่การทำความเข้าใจหลักการใช้ภาษาในแวดวงกฎหมายของทั้งสองประเทศ และการแปลด้านกฎหมายถือว่าเป็นงานแปลที่มีเอกลักษณ์ของตน เช่น เอกสารต้นฉบับและฉบับแปลจะต้องมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงแตกต่างกับงานแปลทั่ว ๆ ไป การแปลกฎหมายเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในสาขากฎหมาย ผู้ผลิต ผู้อ่านและผู้ใช้ออกสารทางกฎหมายทั้งหมดต่างต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายถือเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักการแปล โดยผู้แปลต้องรู้จักการตีความ การวิเคราะห์และใช้รูปแบบการเขียนเชิงกฎหมาย รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาเฉพาะทาง เพราะงานแปลลักษณะดังกล่าวต้องการให้ข้อมูลและสื่อความหมายตรงกับความหมายที่แท้จริงของต้นฉบับ จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาได้ถูกต้อง

กระบวนการแปลเชิงกฎหมายนอกจากต้องปฏิบัติตามหลักการและทฤษฎีของการแปลทั่วไปแล้ว ยังมีอีกประการหนึ่ง ที่มองข้ามไม่ได้คือ กฎหมายมีความเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่ตามมาจากการใช้ภาษา กล่าวคือ กฎหมายสามารถกำหนดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติของมนุษย์ได้ Fang (2004 : 194) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ว่า วิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์คือการศึกษาสัญลักษณ์กับผู้ตีความสัญลักษณ์ กล่าวคือ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษากลไกการเลือกใช้ภาษาและบริบทของภาษา รวมถึงอิทธิพลต่อการใช้ภาษา เมื่อประยุกต์ใช้ศาสตร์ดังกล่าวร่วมกับการศึกษาการแปลเชิงกฎหมาย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงหลักการและกลไกในกระบวนการแปล ดังนั้น ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาลักษณะพิเศษของกฎหมายไทย และการใช้ทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ในกระบวนการแปลเชิงกฎหมาย โดยผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงหลักการการแปลเชิงกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาหลักการการแปลเชิงกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนผ่านทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์โดยศึกษาเฉพาะกฎหมายอาญา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติการแปลเชิงกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาจากตัวบทประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยที่ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ฉบับปรับปรุงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 มีทั้งจำนวน 123 หน้า ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ภาคได้แก่ บทบัญญัติทั่วไป ความผิดและโทษ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การค้นคว้าและศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการศึกษาวិเคราะห์ และอภิปราย
- 2) การปฏิบัติการแปลประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลการแปลผ่านแนวคิดของการแปลและทฤษฎีวาทปฏิบัติศาสตร์
- 4) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการแปล

การแปล คือศาสตร์สำคัญหนึ่งที่ทำให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ข้อความ เอกสารสำคัญที่ปรากฏอยู่ทั่วโลกสามารถสื่อสารถึงกันได้ และยังเข้ามามีบทบาทในทุกแวดวงอาชีพอย่างปฏิเสธไม่ได้ ในส่วนนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงความหมายของการแปลต่าง ๆ ที่นักวิจัยและนักวิชาการด้านการแปลทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้คำนิยามไว้ต่อดังกล่าวไว้หลากหลายมุมมอง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้นิยามความหมายของคำว่าแปล ซึ่งเป็นคำกริยาถ่ายความหมายจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง ทำให้เข้าใจความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Newmark (1995) ให้ความหมายของการแปลไว้ว่า การแปลคือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งให้ตรงกัน

Laisattruklai (2011 : 14) กล่าวว่า การแปล คือ การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ได้ตรงกัน ซึ่งเท่ากับว่าผู้แปลต้องพยายามให้ผู้อ่านที่อ่านข้อความแปลเข้าใจในสิ่งเดียวกันกับผู้อ่านข้อความจากต้นฉบับ Saibua (1999 : 2-3) ได้ขยายความหมายของการแปลว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับลงสู่บทที่เป็นฉบับแปล ความหมายเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับผู้แปลที่จะต้องเก็บให้ได้จากต้นฉบับและเป็นสิ่งสำคัญหนึ่งในการกำหนดคุณภาพงานแปล นิยามการแปลนี้คล้ายคลึงกับนักแปลยูจีน Nida (1964) กล่าวว่าว่าการแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย (Meaning) และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมาย (Form) ของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งด้วย ซึ่งรูปแบบของการเสนอความหมายที่ว่านี้ หมายรวมถึงการใช้เสียง คำ วลีหรือประโยค และข้อความที่ประกอบด้วยหลาย ๆ ประโยคด้วย รูปแบบของการเสนอความหมายมักเป็นปัญหาของนักแปลเมื่อต้องพยายามรักษารูปแบบของต้นฉบับพร้อม ๆ กับคงความหมายไว้ด้วย

Vinay & Darbelnet (1958) กล่าวว่า การแปลเป็นการวิเคราะห์ความหมายของภาษาโดยพิจารณาจากหน้าที่ของคำ และความหมายของคำตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Thepakharaphong (1999 : 4) ที่กล่าวว่า การแปลเป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้แปลจะต้องตีความจากภาษาต้นฉบับเสียก่อน การตีความนั้นเป็นความคิดที่เป็นอิสระจากภาษา คือผู้แปลยังมิได้คิดถึงเรื่องภาษา คิดแต่ความหมายเสียก่อน จากนั้นผู้แปลค่อยเลือกสรรภาษาของผู้รับสารที่ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมาเป็นบทแปล ส่วน Larson (1984) เน้นเรื่องความหมายในการแปล โดยบทแปลจะต้องมีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ แม้ในภาษาแปลจะไม่มีคำตรงกับภาษาในต้นฉบับ ผู้แปลต้องพยายามหาวิธีแปลให้ได้ความหมายเท่าเทียมกัน การแทนที่สารหรือข้อความในภาษาหนึ่งด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่ง เป็นงานที่ต้องทำอย่างประณีต

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการแปลได้ว่า การแปล คือการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้แปลได้จับความอย่างแท้จริงของต้นฉบับ และถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาปลายทาง ซึ่งผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งในด้านภาษาศาสตร์ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมตลอดจนความรู้เฉพาะทางในด้านอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นในสำนวนการเขียน ความหมาย ความเป็นธรรมชาติและอารมณ์ความรู้สึกที่ตรงตามต้นฉบับ

2. การแปลเชิงกฎหมาย

การแปลเชิงกฎหมายจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง เป็นการปูพื้นฐานตั้งแต่การทำความเข้าใจกับภาษากฎหมายทั้งสองประเทศ และการแปลด้านกฎหมายถือว่าเป็นงานแปลที่มีเอกลักษณ์ของตน เช่น เอกสารต้นฉบับและฉบับแปลจะต้องมีกฎเกณฑ์ถึงจะมีผลทางกฎหมายที่แน่นอน ดังนั้นจึงแตกต่างกับงานแปลทั่ว ๆ ไป ความเฉพาะทางหมายถึงการแปลกฎหมายเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในสาขากฎหมาย ผู้ผลิต ผู้อ่านและผู้ใช้ออกสารทางกฎหมายเกือบทั้งหมดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยมีลักษณะที่ชัดเจนของภาษากฎหมายและเนื้อหาทางวิชาชีพที่ชัดเจน

Murici (2016) นิยามความหมายของการแปลกฎหมายไว้ว่า เป็นการนำเสนอข้อความทางกฎหมายจากภาษาต้นทางไปยังภาษาเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ของข้อความภาษาเป้าหมายการแปลกฎหมาย การแปลกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เชิงบรรทัดฐาน หมายถึงการสร้างกฎหมายสองภาษาหรือหลายภาษา ภายในประเทศที่เทียบเท่าตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศและตำราทางกฎหมายอื่น ๆ การแปลกฎหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ซับซ้อนและคำศัพท์เฉพาะทาง เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยทักษะความรู้และประสบการณ์พิเศษของนักแปลในการสร้างงานแปลประเภทนี้

Prasitrat (2012) กล่าวว่า ภาษากฎหมายจัดเป็นภาษาที่มีวัจนลีลาประเภทที่เป็นทางการ (Formal Style) จัดเป็นทำเนียบภาษา (register) ที่แยกต่างหากจากทำเนียบภาษาอื่น ๆ ด้วยเกณฑ์วัตถุประสงค์การนำภาษาไปใช้เพื่อใช้กำหนดข้อบังคับกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ ให้สมาชิกในสังคมได้ยึดถือปฏิบัติตาม

ดังนั้น การแปลเชิงกฎหมายถือว่าเป็นงานแปลเฉพาะด้าน มีเนื้อหาและคำศัพท์กฎหมายหรือศัพท์เฉพาะทางเป็นจำนวนมาก การแปลงานเฉพาะด้านมีความแตกต่างจากการแปลงานทั่วไปในประเด็นต่อไปนี้ ศัพท์เฉพาะด้าน โครงสร้างทางไวยากรณ์ลีลาในการเขียนหรือสำนวนโวหารเป็นต้น (Chuenchit, 1984 : 81-83) อีกทั้งการแปลเชิงกฎหมายจะเจาะจงผู้อ่านเฉพาะกลุ่มหรือเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาหรือคำพูดที่ใช้ในงานแปลกฎหมายก็จะมีลักษณะของภาษากฎหมาย เช่น คำ วลี หรือประโยคในงานแปลด้านกฎหมายบุคคลทั่วไปอาจจะไม่เข้าใจหรือทำความเข้าใจได้ยาก เนื่องจากไม่ได้ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน

Rotman (1995 : 187-196) กล่าวว่า ทฤษฎีการแปลทางกฎหมายอาจพูดได้ว่าเป็นศาสตร์ที่ค่อนข้างกว้าง นักทฤษฎีการแปลส่วนใหญ่เชื่อว่า การสื่อสารทั้งหมดคือการแปล มุมมองนี้ได้ขยายทฤษฎีการแปลเป็นทฤษฎีภาษาที่ครอบคลุมในทางกลับกันเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างภาษาและกฎหมายจึงเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนทฤษฎีการแปลทางกฎหมายเป็นทฤษฎีการแปลทั่วไป ในการแปลกฎหมาย ความถูกต้องแม่นยำจะสำคัญกว่าการแปลแนววรรณกรรม ผู้แปลต้องไม่เพียงแต่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของภาษาต่างประเทศ ยังต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของระบบกฎหมายต่างประเทศอีกด้วย

Smith et al. (1995 : 55-95) อธิบายว่า ลักษณะที่จำกัอย่างเป็นระบบของข้อความทางกฎหมายหมายความว่า การแปลเป็นภาษาอื่นที่ประสบความสำเร็จต้องมีความสามารถอย่างน้อยสามด้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักแปลกฎหมายต้องเชี่ยวชาญความรู้พื้นฐานของระบบกฎหมายรวมถึงแหล่งที่มา ภาษาต้นทางและภาษาเป้าหมาย 2) ต้องคุ้นเคยกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง 3) ต้องมีความเชี่ยวชาญในรูปแบบการเขียนกฎหมายเฉพาะสำหรับภาษาเป้าหมาย

Wei (2020 : 80-90) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลทางกฎหมายยังมีลักษณะของการแปลโดยทั่วไป ข้อความภาษาต้นทางจะถูกแปลเป็นข้อความภาษาเป้าหมายซึ่งถือได้ว่าเป็นการแปลงภาษาสองภาษาหรือระบบสัญลักษณ์สองระบบและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสองวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการการแปล การแปลทางกฎหมายได้เพิ่มองค์ประกอบทางนิติศาสตร์ นอกจากวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแปลแล้ว ยังมีการอ้างอิงถึงแนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมทางกฎหมายและระบบกฎหมายภาษาเป็นตัวขับเคลื่อนของกฎหมาย อย่างไรก็ตามกฎหมายนั้นมีความยืดหยุ่นและข้อกำหนดทางกฎหมายจำเป็นต้องได้รับการตีความในระบบกฎหมาย (บริบท) โดยเฉพาะ เอกสารกฎหมายบางฉบับมีลักษณะเป็นบรรทัดฐาน โดยมีการชี้แจง การประเมิน การคาดการณ์และผลกระทบเชิงบังคับ ซึ่งทำให้การแปลทางกฎหมายประเภทนี้ต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ มากกว่าการแปลประเภทอื่น ๆ เช่น ผลทางกฎหมายของฉบับแปล สภาพแวดล้อมทางกฎหมายที่ใช้ภาษาเดียวหรือสองภาษา

ความแตกต่างระหว่างระบบกฎหมายของจีนและต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาด้านการแปลกฎหมายจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเฉพาะทางกฎหมาย

นอกจากนี้ ผู้แปลยังต้องรักษาข้อความในเอกสารไว้เป็นความลับอีกด้วย Chuenchit (1984 : 92) กล่าวว่าไว้ว่า การแปลเอกสารกฎหมายจากภาษาหนึ่งมาสู่อีกภาษาหนึ่ง ผู้แปลจะต้องให้ความหมายในฉบับแปลถูกต้องเที่ยงตรงต่อต้นฉบับ และใช้ถ่ายทอดความเข้าใจสู่ฉบับแปล อีกทั้งยังต้องมีฐานความรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาคือ รู้เนื้อหาของเรื่องที่จะแปล กรณีของการแปลกฎหมาย ผู้แปลต้องมีความรู้ด้านกฎหมายเพื่อให้ฉบับแปลมีคุณภาพและน่าเชื่อถือในแง่ของความถูกต้องของเนื้อหาและทำเนียบภาษา เหตุนี้จึงเกิดปัญหาว่าจะอย่างไรให้ผู้แปลที่ขาดความรู้กฎหมายสามารถใช้ทำเนียบภาษากฎหมายสื่อสารในฉบับแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับผู้ที่มีความรู้กฎหมายและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในแวดวงอาชีพนักกฎหมายได้อย่างถูกต้อง (Withikon, 2003 : 6)

สำหรับการศึกษาด้านการแปลการล่ามเชิงกฎหมายระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยนั้น ยังมีผลงานทางการศึกษาไม่มากจากการค้นคว้าพบ Lei (2019) ศึกษาทฤษฎีการแปลเชิงกฎหมายจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน กรณีศึกษาบางส่วนของประมวลกฎหมายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยมีการวิเคราะห์ทฤษฎีการแปลระดับคำและระดับประโยค พร้อมเสนอหลักการแปลและแนวทางสำหรับการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ Pan & Numtong (2021 : 80-110) ศึกษาปัญหาของการล่ามไทย-จีนในชั้นศาลโดยผ่านการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องของแบบเชิงลึก และได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาการล่ามไทย-จีนไว้ 6 ข้อ ได้แก่ 1) ต้องมีการเตรียมตัวเป็นระยะยาวเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา 2) ควรจับประเด็นสำคัญข้อความอย่างถูกต้องและครบถ้วนก่อนที่จะถ่ายทอดความหมายออกมา 3) ควรปฏิบัติหน้าที่ล่ามในชั้นศาลตามข้อกำหนดคุณธรรม จริยธรรมของล่ามในชั้นศาล พร้อมมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ และควรหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อศาล 4) ควรมีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน 5) ล่ามต้องมีความเข้มแข็งทางอารมณ์ และมีบุคลิกที่เหมาะสม 6) ล่ามควรศึกษาความรู้ทั่วไปในทุก ๆ ด้าน และยังต้องปรับปรุงใหม่ทางความรู้และคำศัพท์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายของเอกสารที่มีลักษณะกฎหมายจากภาษาหนึ่งเข้าสู่อีกภาษาหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมการสื่อสารข้ามระบบกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงข้ามภาษาที่ซับซ้อนของมนุษย์และสังคม เนื่องจากลักษณะทางกฎหมายที่มีข้อจำกัด การแปลกฎหมายจึงมักจะยากกว่าการแปลเฉพาะทางประเภทอื่น ๆ ซึ่งการแปลเชิงกฎหมายจะเชื่อมโยงกับวิธีการทางภาษาต่าง ๆ เช่น คลังข้อมูลของภาษาศาสตร์ องค์ความรู้ของภาษาศาสตร์ สัญศาสตร์ การวิเคราะห์วาทกรรม ภาษาศาสตร์ทางสังคม อรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์

3. ทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์

วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่ว่าด้วยการใช้ภาษาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หรือบริบทต่าง ๆ โดยศึกษาว่าในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ทำไมเราจึงพูดอย่างนั้นและไม่ใช่ออย่างอื่น รวมถึงศึกษาว่าการใช้ภาษาของมนุษย์นั้นมีจุดประสงค์อย่างไร

Morris (1937) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์ คือการวิเคราะห์ภาษาโดยอาศัยผู้พูดและผู้ฟังเป็นผู้กำหนดความหมายของภาษา Warotsikkhadit (1990) ได้นิยามความหมายของวัจนปฏิบัติศาสตร์ไว้ว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์ เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง เครื่องหมายและผู้ใช้เครื่องหมาย

Leech (1983) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัจนปฏิบัติศาสตร์ออกเป็นสองประการ ได้แก่ องค์ประกอบทางไวยากรณ์ และรูปแบบภาษาในการจะทำให้วัจนกรรมหนึ่ง ๆ บรรลุเจตนาแห่งการสื่อสาร ซึ่งต้องอาศัยกลวิธีทางภาษาหลากหลายประการ Clark (1979 : 430-477) และ Thomas (1983 : 91-112) ได้แบ่งความรู้ด้านนี้ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือความรู้เกี่ยวกับวิธีถ่ายทอดคำพูดตามธรรมเนียมปฏิบัติ กลวิธีในที่นี้หมายถึงกลวิธีในการถ่ายทอดเจตนาของคำพูดออกมาเป็นถ้อยความซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม (Niphatphong, 2011 : 706-707)

Sarcevic (1997) เสนอว่าจำเป็นต้องนำทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ใช้ในกระบวนการการแปลกฎหมาย เนื่องจากการแปลกฎหมายถือว่าเป็นกิจกรรมการสื่อสารอันมีลักษณะการข้ามวัฒนธรรม ผู้แปลจึงถือว่าเป็นผู้ควบคุมวัฒนธรรมตามไปด้วย

ซึ่ง Peng & Zhang (2007 : 147-156) ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีของ Sarcevic ดังกล่าวในการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาจีน ได้สรุปและวิเคราะห์หลักการการแปลเพื่อเป็นนิตินัยในกระบวนการการแปลเชิงกฎหมาย

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายถือเป็นการปฏิบัติการแปลแบบข้ามศาสตร์หลายแขนง โดยมีการบูรณาการภาษาศาสตร์ นิติศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นต้น ซึ่งเป็นการแปลที่มีแนวทางและหลักการที่แตกต่างกับการแปล ชนิดอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาหลักการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์

ผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนจากการลงมือปฏิบัติการแปลด้วยตนเอง โดยยึดตามกรอบหลักการแปลและทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า การแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนแตกต่างกับงานแปลอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะพิเศษเฉพาะตนของกฎหมายประเทศไทยและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ในขั้นตอนการแปล

เพื่อเป็นการแปลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถให้การช่วยผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมให้รวดเร็วและเป็นธรรม การแปลเชิงกฎหมายตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้น สามารถสรุปเป็นหลักการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนได้ดังต่อไปนี้

1. หลักการเลือกใช้คำศัพท์เฉพาะทางให้เป็นเอกภาพ

การใช้คำศัพท์เฉพาะทางให้ตรงกันหมายถึงต้องเลือกใช้คำแปลให้ตรงกันทั้งด้านความหมายและการใช้คำศัพท์เฉพาะทางอย่างสม่ำเสมอในงานแปล

สำหรับด้านความหมาย หมายถึงผู้แปลต้องแสวงหาคำศัพท์หรือวลีในภาษาปลายทางที่มีความหมายตรงกันหรือปฏิเสธกับคำในภาษาต้นทาง ซึ่งผู้แปลสามารถนำคำศัพท์หรือวลีในภาษาปลายทางมาใช้ได้โดยตรง ตัวอย่างเช่น คำว่า “ความผิดต่อชีวิต” “กระทำความผิดซ้ำ” และ “ความรับผิดชอบอาญา” สามารถหาคำแปลที่มีความหมายเดียวกันว่า “杀人罪” “累犯” และ “刑事责任” มาใช้ได้โดยตรง ซึ่งคำศัพท์ประเภทนี้ ถือเป็นกลุ่มคำศัพท์ที่มีปริมาณมากที่สุด เนื่องจากที่มาของกลุ่มคำประเภทนี้ล้วนมีต้นทางมาจากภาษาอังกฤษเหมือนกัน

นอกจากนี้ การแปลเชิงกฎหมายต้องใช้คำศัพท์คำเดียวกันในการแปลที่ปรากฏในทุกที่ ทุกฉบับ ซึ่งแตกต่างกับการแปลวรรณกรรม ที่ปรากฏในแต่ละที่ แต่ละฉบับ อาจเลือกใช้คำศัพท์แตกต่างกันตามความเหมาะสมของกาลเทศะและสุนทรียศาสตร์ในแง่ของทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ ภาษาในเอกสารกฎหมายมีการบัญญัติคำศัพท์เฉพาะทางอย่างเป็นเอกภาพ หากปรากฏการใช้คำศัพท์ซ้ำ ๆ ในเอกสารทั้งฉบับต้องเลือกใช้เป็นคำเดียวกัน ตัวอย่างเช่น คำว่า “ลงโทษ” ในภาษากฎหมายไทย แม้ว่าสามารถแปลเป็นภาษาจีนได้หลายคำ ไม่ว่าจะเป็น “处罚” “惩罚” และ “惩处” แต่ในทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ผู้แปลควรเลือกใช้คำคำเดียวและใช้คำดังกล่าวตลอดทั้งฉบับ

2. หลักการรักษาความถูกต้องและความแม่นยำของสำนวนแปล

ลักษณะความเข้มงวดของกฎหมายส่งอิทธิพลต่อภาษากฎหมายจำเป็นต้องมีความละเอียดและความรัดกุม เช่นเดียวกับการแปลเชิงกฎหมายนั้น ก็ต้องรักษาลักษณะดังกล่าวให้ปรากฏอยู่ในงานแปล ดังนั้น หลักการพื้นฐานของการแปลกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนคือการรักษาความถูกต้องและความแม่นยำของงานแปล โดยเฉพาะการแปลด้วยทฤษฎีกฎหมายต่าง ๆ หากผู้แปลละเลยความละเอียดและความรัดกุมของภาษากฎหมาย จะก่อให้เกิดผู้ใช้กฎหมายเกิดการข้อแย้งและความเข้าใจผิด ไปจนถึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่างเช่นคำว่า “แท้งลูก” ในภาษาจีนสามารถแปลเป็น “流产” และ “堕胎” หมายถึงการยุติการตั้งครรภ์โดยการนำทารกในครรภ์หรือเอ็มบริโอออกจากมดลูกก่อนให้กำเนิดได้ทั้งสองคำ (พจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่) (Dictionary Editing Office, Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences, 2013 : 338, 836) แต่มีความแตกต่างกันว่า การกระทำ

นั้นเป็นกระทำโดยเจตนาหรือไม่ คำว่า “流产” จะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเป็นอุบัติเหตุ ส่วนคำว่า “堕胎” หมายถึงสตรีนั้นแท้งลูกเองหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำแท้งให้ แต่ “แท้งลูก” ตามความหมายในทางกฎหมายนั้น หมายถึง การทำให้เด็กที่ปฏิสนธิในครรภ์ของหญิงถูกทำลายก่อนที่จะคลอดหรือคลอดออกมาแล้วไม่มีสภาพบุคคล หากเป็นกรณีที่เด็กคลอดออกมามีชีวิตเพียงชั่ววินาทีเดียวแล้วถึงแก่ความตาย เช่นนี้ไม่ใช้การแท้งลูกตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา แต่เป็นเพียงการแท้งลูกตามความรู้สึกหรือความเข้าใจของบุคคลโดยทั่วไปเท่านั้น (Kasemsan, 2008) ดังนั้น “แท้งลูก” เป็นการกระทำที่มีความผิดฐานทางอาญา โดยจงใจให้เกิดการทำแท้ง จึงต้องใช้คำว่า “堕胎” ในภาษาจีน

จึงกล่าวได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายเป็นเพียงแค่การแปลประเภทหนึ่งในศาสตร์การแปลระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน ดังนั้น เมื่อปฏิบัติการแปลเชิงกฎหมายต้องแยกหลักและวิธีการแปลจากการแปลประเภทอื่น ๆ เช่น การแปลวรรณกรรม การแปลทางการแพทย์ การแปลทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น จะต้องมีความเข้าใจในความหมายและโครงสร้างของประโยคอย่างถ่องแท้ พยายามหลีกเลี่ยงการเกิดความกำกวมในสำนวนแปล รักษาความถูกต้องและความแม่นยำของสำนวนแปล

3. หลักการสร้างข้อความชัดเจนของสำนวนแปล

หลักการสร้างความชัดเจนคือ ผู้แปลต้องคำนึงถึงมุมมองของผู้อ่านหรือผู้ใช้กฎหมาย โดยผู้แปลจะต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลที่กระชับและชัดเจน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้ในการทำความเข้าใจตัวบทกฎหมาย และถือเป็นตัวช่วยสำคัญในการอำนวยความสะดวกการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

หากไม่เป็นเช่นนั้น เช่น ผู้แปลมีการใช้ภาษาฟุ่มเฟือย ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ ดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

มาตรา ๑๔๖ ของประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทย “ผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล หรือไม่มีสิทธิยศ ตำแหน่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือสิ่งที่มีลักษณะเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กระทำการเช่นนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

หากผู้แปลแปลตรงตัวตามรูปประโยค มาตราดังกล่าวสามารถแปลได้ว่า “任何无权穿戴公务员或国会议员或府级议员或市级议员的制服或标志，或者无权使用荣誉、职位、勋章或其他代表勋章的物件冒用上述物品，以使他人相信其有权使用者，判处不超过一年的有期徒刑，或处不超过20,000泰铢罚金，或又要罚款又要监禁。”

จากกรณีศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้แปลได้ใช้ภาษาที่ค่อนข้างฟุ่มเฟือยทั้งสิ้น 4 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งที่ 1 คำว่า “国会议员或府级议员或市级议员” ซึ่งคำว่า议员ในบริบทนี้สามารถใช้ร่วมกันได้ จึงสามารถแปลได้ว่า “国会、府级及市级议员” ในตำแหน่งที่ 2 และตำแหน่งที่ 3 คือ “จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท” ในกรณีที่หมายถึง “ไม่เกินจำนวนนั้น” ในกฎหมายภาษาจีนมักจะใช้วลี “……以下” ดังนั้น จึงควรแปลตำแหน่งที่ 2 และตำแหน่งที่ 3 เป็น “一年以下有期徒刑” “20,000泰铢以下罚金” ส่วนตำแหน่งที่ 4 คือ “ทั้งจำทั้งปรับ” ในกฎหมายภาษาจีนมักจะใช้สำนวน “两者并罚” ดังนั้น ตัวอย่างมาตราข้างต้นจึงควรแปลเป็น “任何无权穿戴公务员或国会、府级及市级议员制服和标志，或者无权使用荣誉、职位、勋章或其他代表勋章物件者，故意冒用上述物品以使他人相信其有权使用者，判处一年以下有期徒刑，或处20,000泰铢以下罚金，或两者并罚。” เพื่อให้ง่ายต่อการอ่านและการทำความเข้าใจสำหรับผู้อ่านหรือผู้ใช้กฎหมาย

จึงเห็นได้ว่า เพื่อสร้างความชัดเจนของสำนวนการแปล ภาษากฎหมายนั้น ผู้แปลจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจภาษากฎหมายของวัฒนธรรมภาษาปลายทางก่อน ในขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องเข้าใจหลักการใช้คำและการเรียบเรียงประโยคของภาษาปลายทางด้วย

4. หลักการรักษาความเสมอภาพของอำนาจกฎหมายของสำนวนแปล

การแปลเชิงกฎหมายนอกจากต้องเน้นความถูกต้อง แม่นยำและชัดเจนระหว่างภาษาภาษาต้นทางและปลายทาง อีกทั้งยังต้องรักษาความเสมอภาพของอำนาจกฎหมายของสำนวนแปล

เมื่อแปลข้อความหรือเอกสารทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ จึงต้องเลือกใช้คำและโครงสร้างประโยคที่เหมาะสมเพื่อดำรงความเสมอภาพของอำนาจกฎหมาย เห็นได้จากการเปลี่ยนคำกริยานุเคราะห์ ในภาษาจีนมีคำกริยานุเคราะห์จำนวนมาก ได้แก่

要 能 会 可 以 ฯลฯ ตัวอย่างเช่น มาตรา ๑๑๕ ของประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทย “ผู้ใดยุยงทหาร หรือตำรวจให้ หนีราชการให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี”

“ต้อง” ในตัวอย่างนี้เป็นคำกริยานุเคราะห์ของโครงสร้างประโยค สามารถแปลเป็นภาษาจีนได้ 要用 需 须 ฯลฯ เนื่องจากมาตราดังกล่าวเป็นการกำหนดบทลงโทษของการกระทำความผิดหนึ่ง มีผลบังคับใช้โดยเด็ดขาด ซึ่ง 须 มีความหมายว่า จำเป็น โดยเด็ดขาด เพราะฉะนั้นจึงควรแปลเป็น “须判处五年以下有期徒刑” ไม่สามารถคำกริยานุเคราะห์อื่น

ดังนั้น ข้อความหรือเอกสารทางกฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎกติกาหรือข้อกำหนด ซึ่งมีผลบังคับใช้กับผู้เกี่ยวข้อง อย่างเด็ดขาด ข้อความหรือเอกสารทางกฎหมาย รวมถึงบทบัญญัติกฎหมาย คำฟ้องร้อง คำให้การ คำพิพากษา หมายศาล ฯลฯ ที่แปลออกมา จึงต้องมีอำนาจและผลบังคับใช้ทางกฎหมายด้วยเช่นกัน

5. หลักการของผู้แปลในฐานะสื่อกลางของกระบวนการยุติธรรม

ผู้คนมักละเลยความสำคัญในการสื่อสารของผู้แปลของกระบวนการยุติธรรม โดยมักจะเข้าใจว่าผู้แปลมีบทบาทเพียง การแปลตัวบทเท่านั้น ไม่ได้มีหน้าที่เป็นผู้สื่อสาร Sarcevic (1997) ชี้ให้เห็นว่า ตามทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ ผู้แปลมีส่วนร่วม สำคัญในกระบวนการสื่อสาร โดยเฉพาะผู้แปลเชิงกฎหมาย คุณภาพการแปลมีอิทธิพลต่อการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนถึงการตัดสินใจในระดับหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น ในกรณีแปลคำฟ้องหรือคำให้การ ผู้แปลมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับให้ถูกต้อง แม่นยำและครบถ้วนให้มากที่สุด เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้แปลเกิดความผิดพลาดหรือจงใจแปลให้เกิดความคลาดเคลื่อน จะนำมาซึ่งปัญหาทางกฎหมายที่ร้ายแรง

จากการศึกษาพัฒนาการของการแปลเชิงกฎหมาย ผู้แปล โดยเฉพาะล่ามกฎหมายมีความเป็นไปได้ที่จะเลือกแปล กล่าวคือ ตลอดกระบวนการทำงาน ผู้แปลเป็นผู้เดียวที่รู้ทั้งสองภาษา ดังนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าจะเกิดการตัดสินใจเลือกกว่าควรแปลส่วนใด หรือจะไม่แปลส่วนใด อีกทั้งจะใช้สำนวนหรือโครงสร้างประโยคแบบใดในการสื่อสารระหว่างกระบวนการทำงาน ดังนั้นการสื่อสาร ระหว่างสองฝ่ายจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผู้แปลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการยุติธรรม

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปผลได้ว่า การแปลเชิงกฎหมายเป็นศาสตร์การแปลที่มีความเฉพาะทาง อันเกิดมาจาก อิทธิพลจากสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจากขอบเขตของศัพท์เฉพาะมิได้เป็นเอกภาพต่อกัน จึงกลายเป็นความท้าทายของผู้แปลเชิงกฎหมายในการตีความคำศัพท์เฉพาะทางและการทำความเข้าใจเชิงทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติ ศาสตร์ ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องเข้าใจปัจจัยทุกด้านที่ส่งผลต่อภาษาต้นทางและภาษาปลายทางอย่างมีนัยสำคัญ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปหลักการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนตามทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักการเลือกใช้คำศัพท์เฉพาะทางให้เป็นเอกภาพ 2) หลักการรักษาความถูกต้องและความแม่นยำของ สำนวนแปล 3) หลักการสร้างความชัดเจนของสำนวนแปล 4) หลักการรักษาความเสมอภาพของอำนาจกฎหมายของสำนวนแปล 5) หลักการของผู้แปลในฐานะสื่อกลางของกระบวนการยุติธรรม

อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาศึกษาหลักการแปลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีนตามทฤษฎีวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ โดย ผ่านการปฏิบัติการแปลประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยเป็นภาษาจีนตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การแปล การแปลเชิงกฎหมายและวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ จากผลการศึกษาเห็นได้ว่า

1) หลักการเลือกใช้คำศัพท์เฉพาะทางให้เป็นเอกภาพ หมายถึง ผู้แปลจะต้องแสวงหาคำศัพท์หรือวลีในภาษาปลายทาง ที่มีความหมายตรงกันหรือปฏิภาคกับคำในภาษาต้นทาง ซึ่งเป็นไปตามการนิยามความของการแปลที่ว่า การแปลคือ การถ่ายทอด

ความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ตรงกัน ผู้แปลต้องพยายามให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามความหมายที่ภาษาต้นทางต้องการสื่ออย่างถูกต้อง (Laisattruklai, 2011 : 14) ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Nida (1964) และ Larson (1984) ที่กล่าวไว้ว่าการแปลจะต้องเน้นเรื่องความหมาย โดยบทแปลจะต้องมีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ แม้ในภาษาปลายทางจะไม่มีคำตรงกับภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจะต้องพยายามหาวิธีแปลให้ได้ความหมายที่เท่าเทียมกันมากที่สุด

นอกจากนี้ การแปลเชิงกฎหมายยังต้องใช้คำศัพท์เดียวกันที่ปรากฏในทุกที่ ทุกฉบับ เนื่องจากทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์คือการวิเคราะห์ภาษาโดยอาศัยผู้พูดและผู้ฟังเป็นผู้กำหนด (Morris , 1937) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องนำทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ไปศึกษาเรื่องการแปลกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานโยบายการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ของ Peng & Zhang (2007 : 147-156) ที่กล่าวไว้ว่า จากแง่มุมของทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ ความหมายของภาษาในเอกสารกฎหมายที่มีการบัญญัติคำศัพท์เฉพาะทางอย่างเป็นทางการเป็นเอกภาพ หากปรากฏการใช้คำศัพท์ซ้ำ ในเอกสารทั้งฉบับก็ต้องเลือกใช้คำเดียวกัน

2) หลักการรักษาความถูกต้องและความแม่นยำของสำนวนแปล เนื่องจากการแปลเชิงกฎหมายไม่เหมือนกับการแปลประเภทอื่น เพราะต้องการความถูกต้อง แม่นยำเป็นหลักสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยของ Rotman (1995 : 187-196) ที่กล่าวไว้ว่า การแปลกฎหมาย ความถูกต้องแม่นยำจะสำคัญกว่าการแปลแนววรรณกรรม ผู้แปลต้องไม่เพียงแต่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของภาษาต่างประเทศ ยังต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของระบบกฎหมายต่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น ผู้แปลจะต้องมีความเข้าใจในความหมายและโครงสร้างของประโยคอย่างถ่องแท้ พยายามหลีกเลี่ยงการเกิดความกำกวมในสำนวนแปล รักษาความถูกต้องและความแม่นยำของสำนวนแปล

3) หลักการสร้างภาพชัดเจนของสำนวนแปล Leech (1983) ได้แบ่งองค์ประกอบของวัจนปฏิบัติศาสตร์ออกเป็นไวยากรณ์ และรูปแบบภาษาในการที่จะทำให้วัจนกรรมหนึ่ง ๆ บรรลุเจตนาแห่งการสื่อสาร ซึ่งต้องอาศัยกลวิธีทางภาษาหลากหลายประการ ดังนั้น เพื่อเอื้อต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้กฎหมายในการทำ ความเข้าใจ และการใช้กฎหมาย รวมถึงการอำนวยความสะดวกการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้แปลต้องคำนึงถึงมุมมองของผู้อ่านหรือผู้ใช้กฎหมาย โดยผู้แปลจะต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลที่กระชับและชัดเจน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่านหรือผู้ใช้ในการทำ ความเข้าใจด้วยกฎหมาย

4) หลักการรักษาความเสมอภาพของอำนาจกฎหมายของสำนวนแปลตามทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Peng & Zhang (2007 : 147-156) ที่ว่า การแปลเอกสารเชิงกฎหมายถือเป็นเอกสารที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ต้องคงไว้ซึ่งศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ดังนั้น ในการปฏิบัติการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน จึงต้องเลือกใช้คำเฉพาะทางในวงศัพท์ทางกฎหมาย ผู้แปลไม่ควรแปลตามใจหรือแปลด้วยคำศัพท์แขนงอื่น

5) หลักการของผู้แปลในฐานะสื่อกลางของกระบวนการยุติธรรม เนื่องมาจากทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ซึ่ง Niphatphong (2011 : 706-707) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้เกี่ยวกับวิธีถ่ายทอดคำพูดตามธรรมเนียมปฏิบัติ กลวิธีนี้หมายถึงกลวิธีในการถ่ายทอดเจตนาหรือคำพูดเป็นถ้อยความ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม ในกรณีการแปลเชิงกฎหมายไม่ว่าเป็นการแปลและการล่ามที่มีลักษณะแปลตามคำพูดของจำเลย โจทก์ ทนาย และผู้พิพากษา เป็นต้น โดยผู้แปลถือเป็นตัวกลางสำคัญในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ Sarcevic (1997) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้แปลมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการสื่อสารคุณภาพการแปลมีอิทธิพลต่อการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนถึงการตัดสินใจในระดับหนึ่ง ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องพึงตระหนักว่า ผู้แปลเชิงกฎหมายมีบทบาทเป็นตัวกลางสำคัญในกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม การแปลเชิงกฎหมายเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนเป็นสำคัญ และต้องพิจารณาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องสอดคล้องกับภาษากฎหมายและการถ่ายทอดความหมายในวงกฎหมาย หากผู้แปลสามารถทำความเข้าใจข้อเท็จจริงทางกฎหมายต้นฉบับและถ่ายทอดเป็นสู่ภาษาปลายทางอย่างถูกต้อง จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการยุติธรรม

ในการแปลเชิงกฎหมาย ผู้แปลไม่เพียงแต่จำเป็นต้องมีความรู้ทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง อีกทั้งยังต้องพัฒนาศักยภาพในการแปลของตน หมั่นเสริมสร้างคลังความรู้ทางกฎหมายและด้านอื่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการแปลให้สมบูรณ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งของการแปลเชิงกฎหมายระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนตามทฤษฎีจวินปฏิบัติศาสตร์เท่านั้น ซึ่งไม่ได้วิเคราะห์ถึงกลวิธีการแปลโครงสร้างประโยคโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ผู้สนใจสามารถศึกษาประเด็นดังกล่าวได้เพิ่มเติม รวมถึงการใช้ทฤษฎีจวินปฏิบัติศาสตร์ในการศึกษาการแปลในมิติอื่น ๆ เช่น การแปลด้านการแพทย์ การแปลด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเรื่อง “การศึกษากลวิธีการแปลตัวบทประมวลกฎหมายอาญาจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน” ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

References

- Chuenchit, H. (1984). *Translation: Profession to the people*. Bangkok: United Productions Printing House. (In Thai)
- Clark, H. H. (1979). Responding to indirect speech acts. *Cognitive Psychology*. 11, 430-477.
- Dictionary Editing Office, Institute of Linguistics, Chinese Academy of Social Sciences. (2013). *Modern Chinese Dictionary. (7th Edition)*. Beijing: The Commercial Press (In Chinese)
- Fang, M. (2004). *A Dictionary of Translation Studies*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. (In Chinese)
- Kasemsan, K. (2008). *Description of The Penal Code, Sections 288 - Section 366*. 4th ed. Bangkok: Institute of Legal Education of The Thai Bar. (In Thai)
- Khotchaseni, W., & Chinthanom, A. (2018). *Thai Civil and Commercial Code “China Study: Law of Thailand: Chinese Translation*. Bangkok: Sutphaisan Press. (In Thai)
- Laisattruklai, A. (2011). *Nature and Methods of Translation*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Larson, M. L. (1984). *Meaning-Based Translation: A Guide Cross-Language Equivalence*. London: University Press of America.
- Leech, G. N. (1983). *Principles of Pragmatics*. New York: Longman.
- Lei, L. (2019). *A report on the translation of “Excise Act B.E 2017” (Excerpt)*. Master's Thesis, Thai Language Written Translation, GuangXi University for Nationalities, NanNing, China P.R.C. (In Thai)
- Morris, C. W. (1937). *Logical Positivism, Pragmatism and Scientific Empiricism*. New York: AMS Press.
- Murici, M. (2016). Legal Language and Legal Translation. *International Conference on Linguistics, Literature and Culture*, Universitas Brawijaya. Jl. Veteran, Malang.
- Newmark, P. (1995). *Approaches to Translation*. New York: Phoenix ELT Publisher.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating*. Leiden: E.J Brill.
- Niphatphong, P. (2011). Pragmatic Awareness Levels and Patterns Reported by Thai Learners of English and The Native Speakers of American English. *Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities Social Sciences and Arts)*, 4(1), 706-707. (In Thai)
- Office of International Affairs, Courts of Justice. (2021a). *A Guide to the Use of Mandarin in Courts (Criminal Cases) Vol. 1*. Bangkok: Office of International Affairs, Courts of Justice. (In Thai)

- Office of International Affairs, Courts of Justice. (2021b). *Statistics of Reporting on the Use of Interpreters in Criminal Cases*, B.E. 2563. Bangkok: Office of International Affairs, Courts of Justice. (In Thai)
- Pan, L., & Numtong, K. (2021). The Problems and Strategies of Interpretation Thai - Chinese in Court. *Journal of Language, Religion and Culture*, 10 (2), 80-110. (In Thai)
- Peng, H., & Zhang, X. (2007). Pragmatic Principles in English - Chinese Legal Translation. *Journal of Northwest University for Nationalities (Philosophy and Social Sciences)*, (2), 147-156. (In Chinese)
- Prasitrat, A. (2012). *The Changes of Thai Language in the Social and Cultural Context in Thai Norms*. 2^{ed} ed. Bangkok: Thai language institute, Office of Academic and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (In Thai)
- Rotman, E. (1995). The Inherent Problems of Legal Translation: Theoretical Aspects. *Journal of Indiana Int'l & Comp. Law Review*. 6(1), 187-196.
- Saibua, S. (1999). *Principle of Translation*. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Sarcevic, S. (1997). *New approach to legal translation*. Hague: Kluwer Law International.
- Smith, J. C. et al. (1995). Artificial Intelligence and Legal Discourse: The Flex Law Legal Text Management System. *Artificial Intelligence and Law*, 3 (1-2), 55-95.
- Thepakharaphong, T. (1999). *Translation Foundation*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (In Thai)
- Thomas, J. (1983). Cross-cultural Pragmatic Failure. *Applied Linguistics*, 4, 91-112.
- Vinay, J.P., & Darbelnet, J. (1958). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier.
- Warotsikkhadit, U. (1990). *Language and Linguistics*. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Wei, H. (2020). On legal approach to legal translation studies. *Journal of China ESP Research*. (19): 80-90. (In Chinese)
- Withikon, Y. (2003). *Application of Thai Legal Corpus in English - Thai Legal Translation*. Bachelor's Independent Study, Translation and Interpreting, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Wu, G. (2004). *Thai Criminal Code*. Beijing: Chinese people's Public Security University Press. (In Chinese)
- Zhou, X., & Xie, S. (2013). *Thai Civil and Commercial Code*. Beijing: China Legal System Publishing House. (In Chinese)